

بنام خدا

فرهنگ جامع

ترکی - فارسی

جلد اول

آ-خ

حاوی بیش از ۱۱۰۰۰۰ مدخل

تالیف:

پرویز زارع شاهمرسی

سر شناسه : زارع شاهمرس، پرویز، ۱۳۵۰ -
عنوان و پدید آور : فرهنگ جامع (ترکی - فارسی): حاوی بیش از ۱۱۰۰۰۰ مدخل/تالیف پرویز زارع شاهمرسی.
مشخصات نشر : قم: اختر، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ج: مصور.
شابک : دوره: ۱-۱۶-۰۴۸۶-۰۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۰۱۶-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
مندرجات : ج: ۱. جلد اول: آ - خ.
موضوع : زبان ترکی آذربایجانی -- واژه نامه ها -- فارسی
موضوع : Azerbaijani language -- Dictionaries -- Persian
رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ ف ۳۷۲/۳۱۳ PL
رده بندی دیویی : ۳۹۴/۳۶۱۳ فا
شماره کتابشناسی ملی : ۴۸۴۳۶۶

نشر اختر

فرهنگ جامع ترکی-فارسی

جلد اول (آ-خ)

پرویز زارع شاهمرسی

ناشر: نشر اختر

چاپ اول ۱۳۹۸ • ۶۸۶ صفحه • قطع وزیری • ۱۰۰۰ جلد

شابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۶-۰۹۵-۶

شابک دوره: ۱-۱۶-۰۴۸۶-۰۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۰۱۶-۱

مراکز پخش:

۱- قم: بلوار ۱۵ خرداد، کوچه ۲۷، بن بست گلستان، پلاک ۷

تلفن: ۰۹۱۴۱۱۶۶۸۹۷

۲- تبریز: اول خیابان طالقانی، روبروی مصلی، نشر اختر

تلفن: ۳۵۵۵۵۳۹۳

قیمت دوره دو جلدی: ۲۴۰۰۰۰ تومان

پیشگفتار

نمی‌خواهم و نمی‌توانم مقدمه‌ای عالمانه بنویسم تا خواننده به مراتب فضل‌گذاری من پی‌ببرد و زبان به تحسین بگشاید. هر کس که کارش بیشتر به کار مردمان آید و در گذر زمان، ارزش آن بیشتر پیدا شود و بنا بر آن، ارج بیند و بر صدر نشیند، می‌تواند اندکی احساس رضایت و نه افتخار کند. مقدمه جایی است که خواننده از بیان صادقانه نویسنده، با مسیری آشنا شود که منجر به پیدایش کتاب شده است.

هنگامی که کار گردآوری این مجموعه را آغاز کردم، هرگز نمی‌پنداشتم که کار تا به این اندازه سترگ و توانفرسا باشد. هدف اصلی من از این کار، بیشتر تهیه فرهنگی بود که نخست خواننده به سهولت و سرعت واره را بیابد و دوم اینکه از طریق تلفظ لاتین آن، گویش صحیح واره را بفهمد. به دیگر سخن اینکه فرهنگی که برای همه بکار آید. البته باید بگویم که من نیاز به چنین فرهنگی را در خود بیشتر حس می‌کردم.

چون چاپ نخست این فرهنگ با نام «فرهنگ ترکی - فارسی شاهمرسی» منتشر شد، مورد توجه واقع گردید و کتاب به چاپ دوم و سوم رسید. این اقبال را البته من نه به حساب وزن کتاب، بلکه به حساب نیاز و علاقه خوانندگان می‌گذارم. چون کتاب در پیشگاه نقد و نظر خوانندگان و آگاهان قرار گرفت، چند و چون آن آشکار شد. کوشیده بودم تا از ضبط واژگان ییشمار فارسی و عربی در فرهنگ خودداری کنم و این از نیکیهایی کتاب می‌تواند بود. ذکر تلفظ لاتین نیز در ردیف همین نیکیهایی بود.

انتشار کتاب موجب آشنایی و ارتباط من با کسانی شد که نظراتی شایسته ارائه کردند. بویژه باید از دوست دانشمند حسن بیگ هادی نام ببرم که بیش از ۱۰۰۰ فرهنگ ترکی مختلف را که در نقاط گوناگون جهان منتشر شده بودند، در اختیارم گذاشت. نمی‌توانم بهم معنی ایشان را در اینجا نادیده بگیرم. بررسی این کتابها مرا بر آن داشت که به تصحیح و تکمیل فرهنگ پردازم. چه در متن کتاب و چه در شیوه ضبط تلفظ لاتین واژگان، اشکالاتی وجود داشت که می‌باید رفع می‌شد.

در اینجا کار بیشتر طول کشید و زمان و نیروی فراوانی را از من گرفت. نکته‌ای که در اینجا به آن رسیدم این بود که ریشه‌شناسی و گردآوری واره دو کار جدا از هم است. انجام هر دو کار از توان و مجال من خارج بود چرا که هدف من تنها گردآوری واژگان بود. از این رو در ویرایش دوم همه توضیحات ریشه‌شناسی داخل [] را برداشتم تا خواننده را گمراه نکرده باشم.

این را نیز بگویم که به باور من، کاملترین فرهنگی که می‌تواند برای یک زبان نوشته شود، فرهنگ یک زبانه است. تنها در این صورت است که همه گستردگی و درونمایه یک زبان آشکار می‌شود. از ابتدا نیز بر آن بودم که یک فرهنگ ترکی - ترکی توضیحی فراهم آورم ولی با توجه به نیاز

فعلی و کاربردی ترک زبانان ایران اعم از آذربایجانیان، ترکمنها و قشقایان به یک فرهنگ ترکی-فارسی از این کار منصرف شدم. شاید اگر مجالی باشد کاری بتوان کرد.

همچنین برخلاف بزرگوارانی که پیشتر و بویژه در چند دهه اخیر، فرهنگ ترکی-فارسی نگاشته و البته از آنها بسیار بهره برده‌ام، از ضبط خیل عظیم واژگان خارجی موجود در زبان ترکی اعم از عربی، فارسی، انگلیسی، روسی و ... خودداری کردم. اگرچه یک فرهنگ می‌باید همه واژگان موجود در دایره آن زبان را شامل شود ولی تصمیم گرفتم فقط واژگان اصیل ترکی را بیاورم تا کاری ببتکرانه باشد و بیشتر به کار خواننده بیاید.

همه کوششم بر آن بود که خواننده بهتر و آسانتر به واژه مورد نظر دست یابد و یا حداقل به آن نزدیک شود. شیوه چینش واژگان، بر اساس اصول رایج در فرهنگهای فارسی است. برای اینکه تاحد امکان حجم کتاب منسجمتر شود و افراد بیشتری بتوانند آن را داشته باشند، در مواردی بدون آنکه خللی در چینش الفبایی واژگان بیاید، از شیوه ادغام مدخلهای فرعی در قالب سرمدخل استفاده شده است.

بر آنم که هرگز نمی‌توان فرهنگ لغاتی کامل ترتیب داد. یعنی بستن دایره لغات یک زبان در یک کتاب، به تمامی ممکن نیست. این اما نمی‌تواند راه را بر گردآوری لغت بر بندد چرا که در هر زمان این کار بایسته است. این به آن معنی تواند بود که باید هر کس گوشه‌ای از کار را بگیرد و این واژگان از زبان مردم بر نوشته بیارد و در صحیفه تاریخی بشر به ثبت رساند.

در انجام این کار بزرگ، خانواده‌ام بیشتر از همه یاری‌ام کردند. همسر صبور و فرزندان دلبندم، مجالی دادند تا بتوانم مدت ۷ سال روزانه حداقل ۶ ساعت کار کنم. فراهم آمدن این فرهنگ، بدون یاری آنان هرگز شدنی نبود. همچنین بزرگانی مروریاری داده و از شهرستانهای مختلف، واژه فرستادند که دست مرزادشان باد. همچنین دانش آموزانم از جاهای مختلف، نقشی بزرگ در پیدایش این فرهنگ داشتند. شرمندهم از اینکه نمی‌توانم نام همه آن بزرگواران را در اینجا بیاورم.

بر من است از گرامیانی سپاسگذاری نمایم که واژگانی ارزشمند به این فرهنگ افزودند و در این کار دستی بر آتش بردند. اشخاصی ناشناس که در قهوه‌خانه‌ها، کوچه و بازار و محاسن و محافل، سخنها به من آموختند. خدایشان در کارها آوندی دهاد. باشد که این کرده کوچک پسند مردمان باشد. اگر از خوانندگان گرامی و فرهیخته، سخنی یا رهنمودی دارند، بزرگواران آن را به نشانی shahmarasi@yahoo.com بفرستند.

پرویز زارع شاهمرسی

تبریز، لیل آباد

۱۵ فروردین ۱۳۹۸